ning, som var gældende på det tidspunkt, hvor han udførte sit arbejde men som blev ophævet inden udstedelsen af forordning nr. 1408/71, selv om denne lovgivning var af en anden type end den, der gælder på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden.

I sag 109/76

angående en anmodning, som i medfør af EØF-traktatens artikel 177 er indgivet til Domstolen af Raad van Beroep Amsterdam for i en sag, der verserer for nævnte ret mellem

M. BLOTTNER, Berlin

og

HET BESTUUR DER NIEUWE ALGEMENE BEDRIJFSVERENIGING, Amsterdam

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af artiklerne 40, 45-46 og bilag V i forordning nr. 1408/71,

afsiger

DOMSTOLEN

sammensat af: præsidenten H. Kutscher, afdelingsformændene A. M. Donner og P. Pescatore, dommerne J. Mertens de Wilmars, M. Sørensen, A. J. Mackenzie Stuart, A. O'Keeffe, G. Bosco og A. Touffait,

generaladvokat: J.-P. Warner
justitssekretær: A. Van Houtte

følgende

DOM

Sagsfremstilling

Sagens faktiske omstændigheder, retsforhandlingernes forløb og de indlæg, der er afgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

I — Faktiske omstændigheder og skriftveksling

Fru Blottner, som er tysk statsborger med bopæl i Berlin, udøvede lønnet virksom-

hed i Nederlandene, hvor hun havde bopæl fra 1928 til 1940. Hun vendte derefter tilbage til Tyskland, hvor hun arbejdede indtil 1946. Hun har ikke efter dette tidspunkt haft nogen indtægtsgivende beskæftigelse.

Den 3. august 1973 blev hun offer for en ulykke, der gjorde hende uarbejdsdygtig. Da de kompetente socialsikringsmyndigheder afviste at yde Blottner en uarbejdsdygtighedspension for hendes beskæftigelsesperioder i Tyskland og Nederlandene, anlagde hun to sager, den første ved Sozialgericht Berlin og den anden ved Raad van Beroep Amsterdam. Inden disse to retter havde afsagt dom, besluttede den tyske myndighed at tildele Blottner den nævnte pension. Denne nye omstændighed førte den nederlandske myndighed, som er sagsøgt i hovedsagen, til at anerkende, at Blottner principielt havde ret til at kræve ydelser efter den nederlandske lovgivning i overensstemmelse med artikel 45, stk. 3 i forordning nr. 1408/71. Den nederlandske myndighed afslog dog at yde en invalidepension, fordi Blottner, idet hun ikke havde beskæftigelse på det tidspunkt, da ulykken indtrådte, ikke opfyldte den materielle forsikringsbetingelse, som ifølge Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (lov om uarbejdsdygtighedsforsikring, herefter benævnt WAO) gælder for hendes ret til ydelse i Nederlandene, og desuden fordi hendes invaliditetsgrad i forhold til hendes sædvanlige »arbejde« (husligt arbejde) var lavere end den mindstesats på 15 %, som er fastsat ved WAO.

Raad van Beroep, som fandt, at der rejser sig en række spørgsmål vedrørende fortolkningen af fællesskabsretten, besluttede at udsætte sagen, og bemyndigede sin præsident til i medfør af EØF-traktatens artikel 177 at forelægge følgende præjudicielle spørgsmål for Domstolen:

1. Er det efter artikel 45, stk. 3, 1. pkt. i forordning (EØF) nr. 1408/71 — under hensyn til denne bestemmelses tilblivelseshistorie — tilstrækkeligt til at erhverve ret til ydelser i medfør af forordningens artikel 40, som skal udredes af en medlemsstats institution, at en arbejdstager, der på tidspunktet for den principielt af forsikringen dækkede forsikringsbegivenheds indtræden er omfattet af en anden medlemsstats lovgivning eller, hvis dette ikke er tilfældet, kan gøre krav på ydelser efter en anden medlemsstats lovgivning, *alene* kan påvise forsikringsperioder eller i det mindste bekræftigelsesperioder som arbejdstager tilbagelagt af ham efter førstnævnte medlemsstats lovgivning eller øvrige retsforskrifter, som ikke var lovgivning i betydningen af artikel 45, stk. 3, 1. pkt., og som på det i artikel 94, stk. 2 nævnte tidspunkt ikke længere var bestående retsforskrifter i betydningen af forordningens artikel 1, litra j), også når henses til artikel 45, stk. 3, 2. pkt. (altså selv om han aldrig har været omfattet af den førstnævnte medlemsstats lovgivning i betydningen af artikel 45, stk. 3, 1. pkt.)?
2. a) Har reglen i afsnit H, stk. 4, litra a) i bilag V til ovennævnte forordning betydning ikke alene for anvendelsen af den eneste artikel, der er nævnt i denne bestemmelse, nemlig artikel 46, stk. 2, men også — i henseende til stk. 4, litra b) — for erhvervelsen af en ret til ydelser ifølge artikel 45, stk. 3?
   b) Eller har reglen i nævnte stk. 4, litra a), når henses til det deri anførte ord »også«, blot den betydning, at det først er, når der af artikel 45, stk. 3 og på grundlag af (tidligere), efter den nederlandske lov om uarbejdsdygtighedsforsikring tilbagelagte forsikringsperioder kan udledes ret til ydelser, der skal afholdes af den nederlandske institution, at ikke alene forsikringsperioder tilbagelagt efter denne lov men også beskæftigelsesperioder som arbejdstager og dermed ligestillede perioder, som er tilbagelagt i Nederlandene før den 1. juli 1967, skal betragtes som forsikringsperioder tilbagelagt efter den nævnte nederlandske lov ved anvendelse af forordningens artikel 46, stk. 2?

Afsnit H, stk. 4 i bilag V til forordning nr. 1408/71 vedrørende anvendelse af den nederlandske lovgivning om forsikring mod arbejdsudygtighed bestemmer:

a) Ved anvendelsen af bestemmelserne i forordningens artikel 46, stk. 2, anses også beskæftigelsesperioder og dermed ligestillede perioder tilbagelagt i Nederlandene før 1. juli 1967 som forsikringsperioder, tilbagelagt efter den nederlandske lovgivning om arbejdsudygtighed.

b) Perioder, der vil være at medregne i medfør af litra a), anses som forsikringsperioder tilbagelagt efter en lovgivning af den i forordningens artikel 37, stk. 1, omhandlede karakter.

Brevet af 19. november 1976 fra præsidenten for Raad van Beroep Amsterdam indgik til Domstolens justitskontor den 22. november s.å.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

II — Oversigt over de skriftlige indlæg, som er indgivet til Domstolen i henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

Sagsøgte i hovedsagen (herefter benævnt: sagsøgte) fremfører for det første, for så vidt angår invalideforsikring, at Nederlandene den 1. juli 1967, fra at anvende et system med sammenlægning, som var baseret på tilbagelæggelse af forsikringsperioder (IW), gik over til et fordelingssystem som var baseret på princippet om risiko (WAO). For at mildne virkningerne af dette systemskifte blev det besluttet, med henblik på erhvervelse af ret til ydelser efter WAO, at forsikringsperioder, som var tilbagelagt efter IW, skulle sidestilles med perioder, som tilbagelægges efter WAO.

For at undgå, at ordene »en medlemsstats lovgivning«, med henblik på anvendelsen af artikel 46, stk. 2 i forordning nr. 1408/71, det vil sige ved beregningen af ydelsens størrelse, ikke både fortolkes som »den lovgivning, der gælder ... på det tidspunkt ...«, og »den lovgivning«, hvoraf den pågældende »faktisk« har været omfattet, bestemmer afsnit H, *stk.* 4 i bilag V til den nævnte forordning, at lønnede beskæftigelsesperioder tilbagelagt i Nederlandene før den 1. juli 1967 skal anses som tilbagelagt efter WAO. Det forelagte spørgsmål drejer sig således om, hvorvidt — for erhvervelsen af en ret til ydelser efter WAO — de eneste perioder, som kan tages i betragtning i medfør af artikel 45, er dem, som er tilbagelagt efter WAO. Uden hensyn til overgangsbestemmelserne efter WAO er reglen den, at perioder, som er tilbagelagt inden for rammerne af IW, ikke kan medføre en ret til ydelser efter WAO. Sagsøgte følger ganske vist en praksis, som fraviger denne regel, når den pågældende ikke har været forsikret mod invaliditet i en anden medlemsstat før eller efter modtagelsen af ydelser efter IW. Et bekræftende svar vil således betyde, at vandrende arbejdstagere, som har arbejdet i Nederlandene før den 1. juli 1967, har mistet alle de rettigheder, som er baseret på deres nederlandske forsikring.

Men har den nederlandske lovgiver frit kunnet fratage arbejdstagere rettigheder, som er beskyttet ved traktatens artikel 51? Er den vandrende arbejdstager beskyttet som sådan, og ikke fordi han ikke må stilles ringere på grund af sin vandren? Den vandrende arbejdstager vil i dette tilfælde kunne udlede rettigheder som følge af sin vandren og vil således blive stillet gunstigere i forhold til andre arbejdstagere. Traktatens artikel 51, litra a) garanterer alene sammenlægning af alle tidsrum, der tages i betragtning i de forskellige nationale lovgivninger. De i hovedsagen omtvistede perioder efter IW bliver på ingen måde taget i betragtning ved beregningen af størrelsen af en ydelse efter WAO. En ordret fortolkning af artikel 51, litra a) åbner således mulig-

hed for en beskyttelse af den vandrende arbejdstager som sådan, men denne mulighed har ingen praktisk virkning.

Den omstændighed, at de vandrende arbejdstagere kan blive stillet ringere skyldes ikke deres vandren, men snarere, at de skifter lovgivning.

Hvis Domstolen alene på grundlag af traktatens artikel 51 besvarer det forelagte spørgsmål benægtende, vil det da ikke være nødvendigt at udlede af ordlyden af forordning nr. 1408/71, at den i bilag V, afsnit H, *stk.* 4, litra a) omhandlede sidestilling også skal gælde for erhvervelse af ret til ydelser? Domstolen har i sag 4/66 Hagenbeek (enke efter Labots) (Sml. 1965-1968, s. 315; org.ref. Recueil 1966, s. 617) konstateret, at forordning nr. 3 opstiller langt mindre strenge forskelle mellem erhvervelsen af ret til ydelser og fastsættelsen af disses størrelse, end det fremgik af det præjudicielle spørgsmål. Vil en lignende konstatering ikke også være gyldig for forordning nr. 1408/71?

Det kan desuden antages, at det, som gælder for artikel 45, stk. 3, også gælder for artikel 45, stk. 1 og 2 (sidste pkt.).

Hvis i medfør af ovennævnte bestemmelse alene perioder tilbagelagt efter WAO kan tages i betragtning ved erhvervelsen af ret, medens der ifølge artikel 46, ved fastsættelsen af ydelsens størrelse, også skal tages hensyn til lønnede beskæftigelsesperioder, som er tilbagelagt i Nederlandene før den 1. juli 1967, vil der for de personer, der har status som forsikrede efter IW, være skabt en særlig betingelse for erhvervelse af ret til nederlandske ydelser. I dette tilfælde vil det også være nødvendigt ved anvendelse af artikel 45 at give de andre medlemsstater meddelelse om nederlandske perioder, der er forskellige fra de perioder, som er blevet meddelt dem med henblik på fastsættelsen af ydelsernes størrelse.

Det første spørgsmål skal således — i det mindste for så vidt som det vedrører den nederlandske lov om invalideforsikring — besvares bekræftende.

Det andet spørgsmål må besvares med, at bilag V, afsnit H, stk. 4, litra a) skal anses for også at gælde for erhvervelsen af retten til ydelser efter artikel 45, stk. 3.

Det sidste spørgsmål skal derfor besvares benægtende.

Kommissionen undersøger først lovmæssigheden af forelæggelsen. Det fremgår faktisk af ordlyden af traktatens artikel 177, at de spørgsmål, som forelægges Domstolen på grundlag af denne bestemmelse, skal hidrøre fra en »ret«. Men i den foreliggende sag er spørgsmålene blevet forelagt af præsidenten for en ret i form af et brev fra denne til Domstolen. Raad van Beroep har dog ved en retslig afgørelse bemyndiget sin præsident til at forelægge Domstolen et præjudicielt spørgsmål; desuden er det, således som Domstolen har statueret det ved flere lejligheder, upassende under proceduren efter traktatens artikel 177 at indtage et formelt standpunkt, som er uforeneligt med selve denne bestemmelses natur. Kommissionen anfører derfor, at forelæggelsen må anses for antagelig til realitetsbehandling.

Kommissionen anfører vedrørende sagens realitet, at den tyske lovgivning, som finder anvendelse, er af type B (dvs. den lader ydelsens størrelse afhænge af forsikringens varighed), hvorimod den nederlandske lovgivning er af type A (dvs. baseret på forsikringsbegivenhedens indtræden). Men ifølge artikel 45, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 anses enhver arbejdstager, som ikke længere er omfattet af en lovgivning af type A, for endnu at være det på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden, såfremt den pågældende er omfattet af en anden medlemsstats lovgivning, eller, hvis dette ikke er tilfældet, såfremt han kan gøre krav på ydelser efter en anden medlemsstats lovgivning.

Det første spørgsmål henviser til artikel 1, litra j) i forordning nr. 1408/71, som bestemmer, at udtrykket »lovgivning« i denne forordning betyder »bestående

eller fremtidig lovgivning, vedtægtsbestemmelser og alle andre gennemførelsesregler . . .«. Men Raad van Beroep finder, at IW på datoen for forordningens ikrafttræden, nemlig den 1. oktober 1972, ikke længere var en »bestående lovgivning« efter denne definition.

Domstolen har statueret, at forordning nr. 3 »skal fortolkes i lyset af traktatens artikler 48 til 51, der udgør grundlaget, rammerne og grænserne for forordningerne om social sikring«. Dette princip gælder også for fortolkningen af forordning nr. 1408/71. I overensstemmelse med traktatens artikel 51 er et af de vigtigste formål, som skal opnås med de forordninger, der udstedes på grundlag af denne bestemmelse, indførelsen af en ordning med sammenlægning af alle tidsrum, der i de forskellige nationale lovgivninger tages i betragtning med henblik på indrømmelsen og opretholdelsen af retten til ydelserne og på beregningen af disse. Forfølgelsen af dette formål er ikke sikret gennem en ensartet regel. De regler, som er indeholdt i artiklerne 38 og 45 i forordning nr. 1408/71, er faktisk forskellige af hensyn til særegenhederne i de forskellige nationale lovgivninger. Det er derfor af ringe betydning at vide, hvilken type lovgivning der var i kraft på det tidspunkt, da forsikringsperioderne blev tilbagelagt, når det drejer sig om at vælge den sammenlægningsregel, som finder anvendelse, når forsikringsbegivenheden indtræder. Da WAO er den eneste nederlandske lovgivning, der i øjeblikket finder anvendelse, følger det heraf, at den ordning med sammenlægning af forsikringsperioder, som skal anvendes, kun kan være den, som er omhandlet i artikel 45, stk. 3. For så vidt angår betingelsen i denne bestemmelse om, at arbejdstageren tidligere skal have været omfattet af »denne lovgivning«, skal dette udtryk ifølge Kommissionen fortolkes som omfattende den sociale sikringsordning vedrørende en bestemt risiko, som eventuelt følger af successive love. En strengere fortolkning vil betyde, at det for en vigtig del af området for social sikring, i mangel af en særlig regel, vil være umuligt at sammenlægge forsikringsperioder, hvilket er uforeneligt med formålet med artikel 51 (jf. den ovennævnte dom Hagenbeek).

Udtrykket »bestående eller fremtidig« i artikel 1, litra j) i forordning nr. 1408/71 synes at udelukke anvendelsen af en tidligere lov. Denne princip fortolkning skal anlægges på den lov, som skal anvendes, men kun i denne henseende; den må ikke anvendes til at udelukke forsikringsperioder, som er tilbagelagt efter tidligere love, men som tages i betragtning ved beregningen af en ydelse, der skal udbetales efter en bestående eller fremtidig lov. En modsat fortolkning vil især berøve artikel 94, stk. 2 i forordning nr. 1408/71 en del af sit indhold, ifølge hvilket enhver forsikringsperiode, der er tilbagelagt efter en medlemsstats lovgivning før denne forordnings ikrafttræden, skal medregnes ved afgørelsen af, om der er erhvervet ret til ydelser efter forordningen.

Spørgsmål nr. 2.a) synes kun at være blevet forelagt for det tilfælde, at Domstolen skulle statuere, at artikel 45, stk. 3, fortolket i lyset af artikel 1, litra j), alene omfatter »tidligere« forsikringsperioder, som er tilbagelagt efter en lov af type A. Da Kommissionen mener, at en sådan fortolkning ikke skal anvendes, er spørgsmålet følgelig uden genstand. For så vidt som Domstolen ikke deler denne opfattelse, skal det bemærkes, at punkt III, afsnit B, litra b) i bilag G til forordning nr. 3, som indeholder en lignende bestemmelse, blev undergivet en vid fortolkning i den ovennævnte sag 4/66, som også må have gyldighed for hovedsagen i det foreliggende tilfælde. Dette fremgår af de enslydende udtryk i bilag V, afsnit H, stk. 4, litra a) og af hensigten hos forfatterne til forordning nr. 1408/71 (jf. oversigten over begrundelserne i Kommissionens forslag).

Kommissionen foreslår på grundlag af det ovenfor anførte, at de forelagte spørgsmål besvares således:

1. For anvendelsen af artikel 45, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 er det tilstrækkeligt, at den lovgivning, som er

i kraft i den pågældende medlemsstat, opfylder de i dette stykke indeholdte betingelser, og at den pågældende arbejdstager tidligere i denne medlemsstat har været underkastet en social sikringsordning, der dækker den samme risiko som den nugældende ordning, og at den nye ordning kan anses for den tidsmæssige efterfølger af den tidligere ordning.

2. Artikel 1, litra j) i forordning nr. 1408/71 skal fortolkes således, at definitionen af udtrykket »lovgivning«, som henviser til »bestående eller fremtidig« lovgivning, vedtægtsbestemmelser og alle andre gennemførelsesregler, udelukkende omfatter de lovgivninger, som er i kraft på det tidspunkt, hvor forordningen skal anvendes. Denne definition er dog ikke til hinder for, at der med henblik på beregning af ydelser eller erhvervelse af ret til ydelser tages forsikringsperioder i betragtning, som er tilbagelagt efter en lov, en vedtægtsbestemmelse eller en hvilken som helst anden tidligere gennemførelsesforanstaltning vedrørende den samme risiko.
3. Afsnit H, stk. 4 i bilag V til forordning nr. 1408/71 skal anses som en almindelig bestemmelse, hvis litra a) især omfatter anvendelsen af artikel 46, stk. 2, men som også gælder ved afgørelsen af, om der, især under hensyn til artikel 45, stk. 3, består en ret til ydelse efter den nederlandske lov vedrørende forsikring mod uarbejdsdygtighed.
4. Udtrykket »mede«, som er benyttet i afsnit H, stk. 4, litra a) i bilag V til forordning nr. 1408/71 betyder »også« (eveneens) og ikke »desuden« (daarenboven), således at lønnede beskæftigelsesperioder og hermed ligestillede perioder, som er tilbagelagt i Nederlandene før den 1. juli 1967, også anses som forsikringsperioder, selv om der ikke er blevet tilbagelagt nogen yderligere forsikringsperiode efter denne dato.

EF-Kommissionen, repræsenteret af Haagsma, medlem af Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, har afgivet mundtlige indlæg under retsmødet den 27. april 1977.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 18. maj 1977.

Præmisser

1 Ved brev af 19. november 1976, indgået til Domstolens justiskontor den 22. november s.å., har Raad van Beroep Amsterdam i medfør af EØF-traktatens artikel 177 stillet flere præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af artiklerne 40, 45 og 46 og bilag V i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366; org.ref. JO L 149 af 5. 7. 1971, s. 2);

2 disse spørgsmål er blevet forelagt inden for rammerne af en tvist vedrørende den kompetente nederlandske myndigheds afslag på at betale invalidepension til en tysk statsborger, som har haft lønnet beskæftigelse i Nederlandene fra 1928 til 1940;

3 den pågældende person vendte i 1940 tilbage til Tyskland, hvor hun arbejdede indtil 1946 og derefter ikke havde nogen lønnet beskæftigelse;

4 i 1973 blev hun offer for en ulykke, der gjorde hende til invalid, og Bundesversicherungsanstalt für Angestellte tildelte hende pension fra den 1. januar 1974;

5 Nieuwe Algemene Bedrijfsvereniging anerkendte, at hun principielt havde ret til ydelser efter den nederlandske lovgivning på grundlag af artikel 45, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 men nægtede hende udbetaling heraf med den begrundelse, at hun, fordi hun ikke var arbejdstager på tidspunktet for ulykken, ikke opfyldte den materielle forsikringsbetingelse i lov om uarbejdsdygtighedsforsikring (Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering — WAO) for at kunne erhverve ret til ydelse i Nederlandene, og at hendes mangel på evne til at udføre sit sædvanlige arbejde (husgerning) var mindre end den i WAO fastsatte mindstesats.

6 Det første spørgsmål er, om det »efter artikel 45, stk. 3, 1. pkt. i forordning (EØF) nr. 1408/71 — under hensyn til denne bestemmelses tilblivelseshistorie — [er] tilstrækkeligt til at erhverve ret til ydelser i medfør af forordningens artikel 40, som skal udredes af en medlemsstats institution, at en arbejdstager, der på tidspunktet for den principielt af forsikringen dækkede forsikringsbegivenheds indtræden er omfattet af en anden medlemsstats lovgivning eller, hvis dette ikke er tilfældet, kan gøre krav på ydelser efter en anden medlemsstats lovgivning, alene kan påvise forsikringsperioder eller i det mindste beskæftigelsesperioder som arbejdstager tilbagelagt af ham efter førstnævnte medlemsstats lovgivning eller øvrige retsforskrifter, som ikke var lovgivning i betydningen af artikel 45, stk. 3, 1. pkt., og som på det i artikel 94, stk. 2 nævnte tidspunkt ikke længere var bestående retsforskrifter i betydningen af forordningens artikel 1, litra j), også når henses til artikel 45, stk. 3, 2. pkt. (altså selv om han aldrig har været omfattet af den førstnævnte medlemsstats lovgivning i betydningen af artikel 45, stk. 3, 1. pkt.)«.

7 På det tidspunkt, da sagsøger i hovedsagen (herefter benævnt sagsøger) blev invalid, var den nederlandske lovgivning af type A, dvs. en lovgivning, hvorefter størrelsen af ydelserne ved invaliditet er uafhængig af forsikringsperiodernes varighed, hvorimod lovgivningen på det tidspunkt, hvor hun arbejdede i Nederlandene, var af type B, dvs. en lovgivning, hvorefter ydelsernes størrelse afhænger af forsikringsperiodernes varighed.

8 Artikel 40, stk. 1 i forordning nr. 1408/71 bestemmer, at »en arbejdstager, som successivt eller skiftevis har været omfattet af to eller flere medlemsstaters lovgivninger, skal, såfremt mindst én af disse staters lovgivning ikke er af den i artikel 37, stk. 1, omhandlede art, modtage ydelser efter bestemmelserne i kapitel 3, der ... finder tilsvarende anvendelse«.

9 Ifølge forordningens artikel 1, litra j) »betyder udtrykket »lovgivning« for enhver medlemsstats vedkommende bestående eller fremtidig lovgivning, vedtægtsbestemmelser og alle andre gennemførelsesregler, der vedrører de i artikel 4, stk. 1 og 2 nævnte sociale sikringsgrene eller sikringsordninger«;

10 der rejser sig det spørgsmål, om ordene »bestående eller fremtidig« fra denne definitions anvendelsesområde udelukker de bestemmelser, som ikke længere var i kraft på tidspunktet for udstedelsen af den pågældende forordning og dens gennemførelsesforordning, Rådets forordning nr. 574/72 af 21. marts 1972 (EFT 1972 I, s. 149; org.ref. JO L 74, 1972, s. 1), således at *bestemmelserne i artikel 40, stk. 1* ikke finder anvendelse på en arbejdstager, som i en medlemsstat har været omfattet af bestemmelser, som er ophørt med at være i kraft inden udstedelsen af forordning nr. 1408/71, skønt den pågældende i en anden medlemsstat er omfattet af bestemmelser, som stadig er i kraft;

11 traktatens artikel 51 fastsætter indførelsen af en social sikringsordning, som skal sikre vandrende arbejdstagere sammenlægning af alle tidsrum, der i de forskellige nationale lovgivninger tages i betragtning med henblik på at indrømme og opretholde ret til ydelser og på beregning af disse;

12 formålet med denne artikel vil ikke kunne opnås, hvis arbejdstageren mister sin status som forsikret i den i de pågældende forordninger forudsatte betydning, blot fordi den nationale lovgivning, som var i kraft på det tidspunkt, da arbejdstageren var forsikret, er blevet afløst af en afvigende lovgivning;

13 det følger heraf, at udtrykket »bestående eller fremtidig« ikke skal fortolkes således, at der udelukkes bestemmelser, som tidligere var i kraft, men som ikke længere er det på tidspunktet for udstedelsen af de pågældende fællesskabsforordninger.

14 Artikel 45, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 bestemmer, at »såfremt en medlemsstats lovgivning, som gør tilkendelse af ydelser betinget af, at arbejdstageren er

omfattet af denne lovgivning på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden, ikke stiller krav om forsikringstid af en vis længde, hverken i henseende til erhvervelse af ret til ydelser eller til disses beregning, skal enhver arbejdstager, som ikke længere er omfattet af nævnte lovgivning, ... anses for endnu at være omfattet af den på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden, ... såfremt han kan gøre krav på ydelser efter en anden medlemsstats lovgivning ...«;

15 da sagsøger aldrig har været omfattet af den nederlandske lovgivning af type A, som der henvises til i den ovennævnte bestemmelse, opstår spørgsmålet om denne kan finde anvendelse.

16 Indretningen af den ordning med harmonisering af nationale lovgivninger, som er indført ved forordningen, er baseret på princippet om, at en arbejdstager ikke må fratages retten til ydelser alene på grund af den omstændighed, at en medlemsstats lovgivning har ændret type;

17 denne betragtning indebærer, at begrebet »lovgivning«, som det er anvendt i artikel 45, stk. 3 skal fortolkes vidt, således at det henviser både til bestemmelser, som er i kraft på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden, og til bestemmelser, som var i kraft på det tidspunkt, da arbejdstageren var omfattet af lovgivningen.

18 Det første spørgsmål vil derfor være at besvare med, at det efter artikel 45, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 principielt er tilstrækkeligt til en arbejdstagers erhvervelse i medfør af forordningens artikel 40 af ret til ydelser, som skal udredes af en medlemsstats institution, at han, der på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden er omfattet af en anden medlemsstats lovgivning eller, hvis dette ikke er tilfældet, kan gøre krav på ydelser i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, kan opvise forsikringsperioder eller i det mindste beskæftigelsesperioder som arbejdstager og/eller hermed ligestillede perioder, der er tilbagelagt efter en lovgivning, som var gældende på det tidspunkt, hvor han udførte sit arbejde, men som blev ophævet inden udstedelsen af forordning nr. 1408/71, selv om denne lovgivning var af en anden type end den, der gælder på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden.

19 Under hensyn til svaret på det første spørgsmål bliver det andet spørgsmål uden genstand.

Vedrørende sagsomkostningerne

20 De udgifter, der er afholdt af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres;

21 da retsforhandlingerne i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagsomkostningerne.

På grundlag af disse præmisser,

kender

DOMSTOLEN

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt den af Raad van Beroep Amsterdam ved brev af 19. november 1976, for ret:

Det er efter artikel 45, stk. 3 i forordning nr. 1408/71 principielt tilstrækkeligt til en arbejdstagers erhvervelse i medfør af forordningens artikel 40 af ret til ydelser, som skal udredes af en medlemsstats institution, at han, der på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden er omfattet af en anden medlemsstats lovgivning eller, hvis dette ikke er tilfældet, kan gøre krav på ydelser i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, kan opvise forsikringsperioder eller i det mindste beskæftigelsesperioder som arbejdstager og/eller hermed ligestillede perioder, der er tilbagelagt efter en lovgivning, som var gældende på det tidspunkt, hvor han udførte sit arbejde, men som blev ophævet inden udstedelsen af forordning nr. 1408/71, selv om denne lovgivning var af en anden type end den, der gælder på tidspunktet for forsikringsbegivenhedens indtræden.

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars Sørensen

Mackenzie Stuart O'Keeffe Bosco Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 9. juni 1977.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident